

Halfblind vogelen op Kreta voorjaar 2017; een aanrader?

Ray Teixeira

Van 23 april tot en met 9 mei 2017 hielden Paranka en ik vakantie op Kreta. We vlogen met TUI en hadden de hotels al besproken. Na een eerste nacht in Heraklion, verbleven we tot 2 mei in een appartement in Areti hotel in een klein dorpje Megala Chorafia, even ten zuidoosten van Chania (logies + ontbijt € 370). Daarna gingen we naar hotel Idi net buiten Zaros en ongeveer in het midden van het eiland (logies + ontbijt € 322). Het personeel is er vriendelijk en de Grieken zijn opvallend geduldig. We hadden al in Nederland een VW Golf diesel voor € 415 voor 16 dagen gehuurd (Thrify, eigenlijk Hertz). Overdag maakten we tripjes in de omgeving en waren altijd ruim voor donker terug in het hotel. De meeste Grieken rijden rustig en er wordt nauwelijks getoeterd. Paranka heeft steeds gereden, mede omdat ik maar weinig kon zien. De bergen waren haar te stijl, waardoor ik maar weinig van de daar levende soorten heb gemerkt.

Kreta, woest berglandschap.

Kreta algemeen

Kreta is oost-west ongeveer 260 km lang en 12-70 km breed. Het oppervlak is 8.300 km² en het aantal inwoners 622.000. Het is met 75 inwoners per km² een van de dunst bewoonde gebieden van Europa.

Het eiland is bergachtig met steile, bochtige wegen en veel bergdorpjes, waar de huizen heel dicht opeen staan. Langs de noordzijde loopt de enige snelweg, die grotendeels twee-

baans is. De Kretenzers hebben daarvoor een oplossing; het langzame verkeer rijdt uiterst rechts, grotendeels over de vluchtstrook. Dat geeft voldoende ruimte om overal in te halen. Er is een flink aantal goede noord-zuid wegen. Het overige wegennet is goed onderhouden en alleen in de bergen echt steil en smal. Overal komt men langs de weg kapelletje tegen, ter grootte van een flinke kamer. Ze zijn steevast open, goed verzorgd en vrij van graffi-

ti. Binnen zijn fresco's aangebracht, staan beelden en veel andere rijk versierde religieuze voorwerpen. Kennelijk wordt er niet gestolen; werkelijk een verademing.

Rijkversierde kapel in het binnenland

Alle niet steile hellingen en vlakke gebieden zijn volledig in beslag genomen door de landbouw, behalve het winderige en woeste Granvousa schiereiland. Als het ook maar even kan zijn er olijfbomen aangeplant. Soms zijn daar prachtige exemplaren tussen met een stamdoorsnede van circa één meter en vol met natuurlijke holtes. Elders heeft de vooruitgang toegeslagen en zijn jonge, laagblijvende olijfbomen aangeplant.

Rustige binnenweg in agrarisch gebied

Hoewel dat helemaal niet nodig is, wordt onder veel olijfplantages de grond mechanisch en/of chemisch kaal gemaakt. In de boomgaarden worden ook veel insecticiden gebruikt. Je ziet voortdurend tractoren met een groot vat en een spuitinstallatie rondrijden. Monsanto zal dan ook heel tevreden zijn over de Griekse boeren.

Als gevolg hiervan zijn veel boomgaarden vrij steriel en hoor je weinig vogels zingen. Waar geen spuittractoren komen is de lucht vol met gezoem van bijen en andere insecten; een geluid dat je in Nederland vrijwel nergens meer tegenkomt.

Lage maquis

Daar waar geen landbouw wordt gepleegd, zet men schapen te grazen. Omdat dat al 5.000 jaar gebeurt, zijn veel hellingen zwaar overgraasd, erg kaal en vrijwel volledig ontdaan van hun natuurlijke vegetatie. Wat resteert, is afhankelijk van de fysisch/geografische omstandigheden hoge of lage maquis. Hier leven vooral de interessante Mediterrane soorten als grasmusen, gorzen en ortolanen.

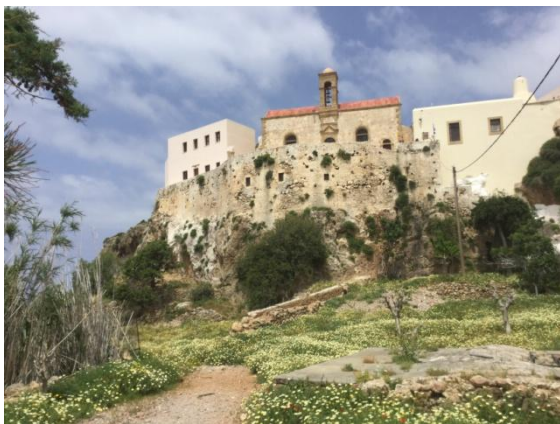
In sommige hoge bergen komt wel naaldbos voor met alle bijbehorende vogelsoorten.

Hoge maquis

Kreta is in de zomer heel droog; het regent er vooral in de winter. De hoogste bergtoppen liggen dan ook vol sneeuw, die pas in juni geheel wegsmelt. Het daarbij vrijkomende water heeft tal van smalle groeven in het zachte gesteente gemaakt. Sommige van deze kloven of gorges zijn beroemd (Samaria, Imbros). Men kan er wandelen en zich soms met een taxi terug laten brengen naar het uitgangspunt. De kloven zijn mooi, hebben nog veel natuurlijke vegetatie.

Veruit de meeste kloven zijn maar smal en onbegaanbaar. Naast het waterstroompje groeit dan prachtig rivierbegeleidend loofbos.

Chrissoskalitissa Klooster

Vogelen op Kreta

Kreta ligt op de grens van drie continenten, maar vooral op de flyway van Oost-Europese trekvogels naar Afrika en terug. De vogellijst omvat 412 soorten, meest trekvogels en zeldzaamheden. Er zijn circa 90 broedvogels (Hagemeijer & Blair 1997) en twee geïntroduceerde soorten. In de gewone vogelgidsen als Jonsson (1998) en Mullarney *et al.* (2000) zijn veel op Kreta aanwezige soorten niet als zodanig aangegeven. Twaalf soorten zijn er met uitsterven bedreigd, waaronder de Lammergier. Topsoorten zijn Lammergier, Steen- en Haviksarend, Eleonora's Valk, Aziatische Steenpatrijs en Mediterrane zangers en gorzen. In de gebergtes komen Alpenkraai en -kauw, Rotszwaluw, Grijsz Gors, Alpengierzwaluw en Blauwe Rotslijster voor.

Toch lijkt de Avifauna van Kreta meer op die van ons dan verwacht. Waar veel mensen wonen hoor je de gewone cultuurvolgers, die het bij ons ook heel goed doen. Dat zijn Turkse Tortel, Merel, Zwartkop, Kool- en Pimpelmees,

Huismus, Vink, Groenling en Putter. Je hoort ze echt overal. Ook de Winterkoning, Raaf en de Bonte Kraai zijn overal te vinden. De Cetti's Zanger zingt daar waar maar een beetje water is en vaak ook bij dorpen en bebouwing. Leuk voor ons is natuurlijk de zeer algemene Kleine Zwartkop.

Wat opvalt, is dat je maar weinig vogels te zien krijgt; ze zijn erg schuw. Er is al heel lang op ze gejaagd en ook nu gebeurt dat nog. BirdLife International (2017) stelt dat in het Middellandse Zeegebied 25 miljoen vogels illegaal worden gedood als lekkernij, voor de verkoop, sport of de jacht. Op de ergste 20 plaatsen als Cyprus en Malta zijn dat naar schatting 8 miljoen vogels. Het gaat op Kreta alleen om minder vogels, voornamelijk omdat er geen grote moerassen met veel watervogels voorkomen. Sommige soorten worden erdoor in hun voortbestaan bedreigd. Overal vind je kapotgeschoten verkeersborden. Ook in de woeste gebieden is het heel lastig een kleine zangvogel in beeld te krijgen. Je moet het dan ook van je gehoor hebben en voor de determinatie is vooral kennis van de roepjes van belang. Heel vaak wordt er niet gezongen.

Kloof, met op het diepste deel de autoweg

En juist daar lag mijn probleem. Als voluit wordt gezongen, is een vogel meestal gemakkelijk op naam te brengen. Maar als ze alleen roepen en zich niet laten zien, wordt het lastig. Pas op het eind van de vakantie had ik de meeste gorzen wel onder de knie, maar bij de Mediterrane zangers is dat niet gelukt. Kortom: Kreta kent vele voor ons interessante vogels. Maar men krijgt ze vaak niet te zien. Ook niet als men goed zicht heeft. Heeft men dat niet, dan is vogelen op Kreta geen aanrader.

Bloemenzee, vlak langs de kant van de weg

Dagschema

23/4. 's Avonds aankomst Heraklion. Met taxi naar Lato Hotel.

24/4. Huurauto ophalen en naar hotel Areti in Megala Chorafia 120 km. Onderweg Kalanderleeuwerik en Europese Kanarie. 's Avonds Dwergooruil, 's morgens Raaf.

25/4. Naar het Akrotiri schiereiland bij Chania met de kloosters Agia Triada en Gouvernetou. Slangenarend 1, Aziatische Steenpatrijs 3, Hop 2, Bijeneter, Boomleeuwerik, Kuifleeuwerik, Roodborsttapuit en Raaf.

26/4. Rodopu schiereiland. Geelpootmeeuw, Hop, Bijeneter, Raaf. Wegen te steil, daarom naar het Granvousa schiereiland in het uiterste westen. Zeer kaal en winderig. Raaf, Oostelijke Blonde Tapuit, Kuifleeuwerik en Rotszwaluw.

27/4. Imbros Kloof (Koekoek), door naar Komitades (Vale Gier 2, Rüppells Grasmus) en terug, afslag naar Asigonia (Vale Gier 1, Bui-zerd), Kournas Meer (heel druk, nauwelijks vogels).

Vale Gier

Colin & Sue Turvey

28/4. Agia Meer, Samaria kloof en terug.

29/4. Paleochora; terug via Azogires, Rodovani, Kambanos, Nea Roumala, door het prachtige dal van de Kalamonites naar Nteres en verder naar Elinikon en de E90.

30/4. Naar het uiterste westen; Platanos, Ketali en het Chrissoskalitissa Klooster. Terug via binnenwegen.

1/5. Via Imbros naar het fort Frangokastello. Terug via Sellia, Konstantinos naar Episcopi en de E90. Gezocht naar de moerassen bij Geor-gioupoli (afschuwelijk druk en lawaaiig), doch niet gevonden.

2/5. Via Heraklion naar ruines van Knossos, terug Heraklion, via 97 naar Agio Varvara en Zaros.

3/5. Zaros Meer, omgeving Akadi.

4/5. Faneromeni-reservoir (vrijwel droog, geen vogels), Kalamaki en Matala. Tevergeefs gezocht naar moerasjes.

5/5. Pirgos, cultuurland ten noorden E97 (saai, Grauwe Gors).

6/5. Naar Lassithi plateau via Heraklion en Neapolis. Terug via Kera. Even voor Chersonissos een bijna leeg reservoir met Kwak en Kleine Zilverreiger.

7/5. Naar Fourfouras en reservoir bij Apostoli. Terug via Spili (Steenarend).

8/5. Weer via Fourfouras en richting reservoir.

9/5. Terug naar Heraklion. Eleonora's Valk net voorbij Zaros.

Soortenlijst

Dodaars *Tachybaptus ruficollis*. Agia Meer 2 28/4, Reservoir Chersonissos 1 6/5.

Roerdomp *Botaurus stellaris*. Agia Meer 1 28/4.

Kwak *Nycticorax nycticorax*. Reservoir Chersonissos 1 6/5.

Kleine Zilverreiger *Egretta garzetta*. Reservoir Chersonissos 1 6/5.

Blaauwe Reiger *Ardea cinerea*. Reservoir Chersonissos 2 6/5.

Knobbelzwaan *Cygnus olor*. Agia Meer 1 28/4, tam?

Slangenarend *Circetus gallicus*. Akrotiri 1 25/4.

Vale Gier *Gyps fulvus*. Imbros 2 en Kalikralis 1 27/4, 2 elders.

Steenarend *Aquila chrysaetos*. Gebergte ten oosten van Spili 1 7/5.

Buizerd *Buteo buteo*. Toch nog vrij algemeen, vooral in rivierdalen.

Arendbuizerd. Frangokastello 1 1/5.

Torenvalk *Falco tinnunculus*. Moet vrij algemeen zijn, maar slechts drie maal gezien.

Eleonora's Valk *Falco eleonora*. Tussen Zaros en Agia Valvara 1 9/5.

Chukar of Aziatische Steenpatrijs *Alectoris chukar*.

Akrotiri 2-3 25/4, Paleochora 1 29/4, hotel Idi 1 6/5, voor Fourfouras 1 8/5.

Chukar of Aziatische Steenpatrijs Nikos Samaritakis

Waterhoen *Gallinula chloropus*. Agia Meer 1 28/4.
 Meerkoet *Fulica atra*. Kournas meer 27/4, Agia Meer div 28/4, Reservoir Chersonissos 1 met jongen 6/5.
 Oeverloper *Actitis hypoleucos*. Kournas meer 1 27/4.
 Geelpootmeeuw *Larus michahellis*. Vrijwel overal in havens langs de noordkust, stuwmeren en open water.
 Stadsduif *Columba livia* forma *domesticus*. Diverse Heraklion 24/5.
 Houtduif *Columba palumbus*. Alleen in afgelegen beboste gebieden, Samaria kloof enkele 28/4, voor reservoir Apostoli div 7 en 8/5.
 Turkse Tortel *Streptopelia decaocto*. Overal in bebouwd gebied.
 Zomertortel *Streptopelia turtur*. Imbros 1 27/4, Reservoir Chersonissos 1 6/5, Lassithi plateau div 6/5, voor reservoir Apostoli 2 7 en 8/5.
 Koekeek *Cuculus canorus*. Hotel Areti 1 24/4, Imbros 1 27/4, Samaria kloof 1 28/4.
 Dwergooruil *Otus scops*. Iedere avond rond hotel Areti 2, hotel Idi 1, Knossos ruines 1 2/5.
 Gierzwaluw *Apus apus*. Diverse Heraklion 24/5.
 Vale Gierzwaluw *Apus pallidus*. Tussen Kefalos en Platani div 30/4.

Bijeneter Anders Hammergart

Hop *Upupa epops*. Akrotiri 1 25/4, Rodopu 1 26/4 en elders.

Bijeneter *Merops apiaster*. Akotiri diverse 25/4, Hotel Areti 2 26/4, Rodopu 26/4, hotel Areti 1 2/5.
 Draaihal *Jynx torquilla*. Agia Meer 1 29/4, Hotel Idi 1-2 2/5 tot en met 9/5, Lassithi plateau 6/5, zuid van reservoir Apostoli roep 7/5, voor Fourfouras 1 roepend 8/5.
 Kuifleeuwerik *Lullula cristata*. Algemeen op open grond, ook in steden.
 Boomleeuwerik *Lullula arborea*. Samaria kloof 28/4, rond Paleochora 2 en rond Prasses 1 29/4, tussen Kefalos en Platani 1 30/4, voor en na Frangokastello 1 1/5.
 Veldleeuwerik *Lullula arvensis*. Mogelijk omgeving Rethimno 24/5.
 Kalanderleeuwerik *Melanocorypha calandra*. Akrotiri schiereiland 25/4, na Pargos, 1 zang 5/5, Lassithi plateau 6/5.
 Rotszwaluw *Ptyonoprogne rupestris*. Granvousa 1 26/4.
 Boerenzwaluw *Hirundo rustica*. Diverse dorpen. Hotel Areti 2 25/4 en Zaros meer div 3/5.
 Huiszwaluw *Delichon urbica*. Een enkele vroege aankomer.
 Winterkoning *Troglodytes troglodytes*. Vrij algemeen.
 Nachtegaal *Luscinia megarhynchos*. Roept vrij algemeen in beekdalen en ook olijfboomgaarden. Zang naar Imbros 1 27/4 en voor Fourfouras 1 7/5.
 Roodborsttapuit *Saxicola rubicola*. Akrotiri schiereiland 2 25/4, rond Matala 2 4/5.
 Oostelijke Blonde Tapuit *Oenanthe melanoleuca*. Rodopu 26/4, Granvousa div 26/4, Imbros 27/4.
 Tapuit *Oenanthe oenanthe*. Imbros vrouw 27/4.
 Blauwe Rotslijster *Monticola solitarius*. Na Pargos 1 5/5.
 Merel *Turdus merula*. Zeer algemeen.
 Kleine Zwartkop *Sylvia melanocephala*. Algemeen in maquis, olijfboomgaarden en parken.
 Grasmus *Sylvia communis*. Imbros 27/4, voor Frangokastello 1 1/5.
 Oostelijke Orpheusgrasmus *Sylvia hortensis*. Tussen Zaros en Fourfouras 1 8/5.
 Zwartkop *Sylvia atricapilla*. In alle beboste gebieden gehoord, doch volgens opgave geen zekere broedvogel.
 Ruppells Grasmus *Sylvia rueppelli*. Imbros 1 27/4.
 Baardgrasmus *Sylvia cantillans*. Imbros 1 27/4.
 Griekse Spotvogel *Hypolais olietorum*. Regelmatig gehoord in olijfboomgaarden.
 Vale Spotvogel *Acrocephalus pallidus*. Agia Meer 1 alarm 29/4.
 Vuurgoudhaan *Regulus ignicapillus*. Voor Kournas Meer 1 zang 27/4.
 Zwarte Mees *Parus ater*. Samaria Kloof 1 28/4, dal van de Kalamonites 1 29/4, na Frangokastello 1 1/5.

Baardgrasmus Colin & Sue Turvey

- Pimpelmees *Parus cearuleus*. Vrij algemeen.
 Koolmees *Parus major*. Vrij algemeen.
 Boomkruiper *Certhia brachydactyla*. Samaria kloof 1 28/4.
 Wielewaal *Oriolus oriolus*. Dal van de Kalamonites 1 29/4, hotel Areti 1 2/5, hotel Idi 1 6/5.
 Roodkopkluwier *Lanius senator*. Tussen Spili en Zaros 1 zang 7/5.
 Vlaamse Gaai *Garrulus glandarius*. Samaria kloof 28/4, dal van de Kalamonites 1 29/4.
 Alpenkraai *Pyrrhonorax pyrrhonorax*. Samaria kloof algemeen 28/4, Kalamaki div 4/5.
 Alpenkauw *Pyrrhonorax graculus*. Samaria kloof algemeen 28/4, Kalamaki div 4/5, na Pirgos div 5/5.
 Kauw *Corvus monedula*. Vrij algemeen, ook buiten de steden.
 Bonte Kraai *Corvus cornix*. Overal, doch niet algemeen.
 Raaf *Corvus corax*. Overal in alle berggebieden, doch lage aantallen.

Lage, bloeiende maquis

- Huismus *Passer domesticus italiae*. Zeer algemeen.
 Rotsmus *Petronia petronia*. Voor Pirgos, 1 zang 5/5, voor Lassithi plateau 6/5.
 Vink *Fringilla ceuleps*. Zeer algemeen.
 Kneu *Carduelis cannabina*. Samaria kloof 28/4.
 Groenling *Carduelis chloris*. Zeer algemeen.

- Putter *Carduelis carduelis*. Zeer algemeen.
 Europese Kanarie *Serinus serinus*. Omgeving Rethimno 24/5, Lassithi plateau 6/5.
 Ortolaan *Emberiza hortulana*. Vrij algemeen, doch meestal slecht zingend.
 Bruinkeelortolaan *Emberiza caesia*. Zuid van reservoir Apostoli 7/5 en 8/5. Cirlgors *Emberiza cirius*. Gehoord in veel olijfboomgaarden.
 Zwartkopgors *Emberiza melanocephala*. Roe p vrij regelmatig gehoord; 1 gezien bij Fourfouras 8/5.
 Grauwe Gors *Miliaria calandra*. In landbouwgebieden, oa bij Sellia en Konstantinos div 1/5, omgeving Akadi 1 3/5, Lassithi plateau div 6/5.
 Grijsze Gors *Emberiza cia*. Samaria kloof 28/4.

Zwartkopgors

Literatuur

- BirdLife International. 2017. Eight million birds killed illegally at 20 Mediterranean locations each year. Website BirdLife International.
 Hagemeyer, E.J.M. & M.J. Blair (Editors). 1997. The EBCC atlas of European breeding birds: Their distribution and abundance. Poyser, London.
 Jonsson, L. 1998. Complete gids vogels van Nederland Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Natuurmonumenten, 's-Graveland.
 Mullarney, K., L. Svensson, D. Zetterström & P.J. Grant. 2000. ANWB Vogelgids van Europa. ANWB, Den Haag & Tirion, Baarn.

juli 2017
 Wouwbaan 172, 4631 RW Hoogerheide, email
 teixe14@planet.nl